

תכנית הלימודים לכיתה ג - הקניית מיומנויות בלימוד

פרק א – מבוא כללי

**"כי אם בתורת ה' חפצו
 ובתורתו יהגה יומם ולילה"**

"מתחילה היא נקראת תורת ה', ומשעמל בה היא נעשית תורת"

(תהלים פרק א פס' ב, ורשי"י)

עיקרו של הלימוד בבית הספר היסודי הוא העברת מסורת ישראל סבא מדור לדור. במסגרת זו מוקדשות שעות רבות ללימוד ספרי תורה ונביאים. שלש מטרות ללימוד זה:

1. הקניית האהבה לתורה
2. הקניית התוכן של התנ"ך - ידיעות והערכים
3. הקניית היכולת ללמוד

פרק זה עוסק במטרה השלישית בתוכנית הלימודים – הקניית היכולת ללמוד בספר באופן עצמאי, לגדל לומד ששערי הלימוד פתוחים בפניו. אנו נדרשים להתחיל ולהניח את היסודות לכך כבר בבית הספר היסודי על מנת שהתלמיד יגיע בבגרותו למטרה זו. עלינו להרגיל את התלמידים בצורה מובנית מגיל צעיר, בפיתוח יכולות הלימוד בתורה, שהם חלק מפיתוח הרצון והיכולת להמשיך וללמוד תורה. "לא ימוש ספר התורה הזה מפייך והגית בו יומם ולילה!"

רשימת המיומנויות הנדרשות בבית הספר היסודי, לפי כיתות:

כיתה	מיומנויות הקניה	מיומנויות ממשיכה [תרגול]
ב	קריאה מדויקת התמצאות + שמות פרשות	
ג	ביאורי מילים איתור פרטים - ציטוט	קריאה מדויקת התמצאות + שמות פרשות
ד	ציטוט - שכתוב פירוש רש"י - יסודות	ביאורי מילים איתור פרטים - ציטוט
ה	זיהוי נושא פירוש רש"י – מתקדם	ציטוט-שכתוב פירוש רש"י - יסודות
ו	השוואה	זיהוי נושא פירוש רש"י - מתקדם
מבחן מסכם		

עקרונות כלליים בהקניית מיומנות:

בכל יחידה ישנם פרטים רבים בהן אפשר לתרגל מיומנות. על המורה לוודא כי נשמר יחס נכון בין העיסוק בתוכן – (ידע וערכים) לבין העיסוק במיומנות. לימוד המיומנות נלווה לשיעור ומשרת את הקניית התוכן, ולא ההפך.

על מנת לשמר יחס זה כדאי לשים לב לשלשה דברים:

1. חלוקת הזמן - אין להכביד או להעמיס בהקניית מיומנות. זהו חלק נלווה לשיעור ודי לעסוק בו בנקודה אחת או שתיים בשיעור. גם בדפי עבודה ובמטלות הבית, אין להפוך את העיסוק במיומנות לעיקר. תרגול המיומנות הוא חשוב מאד, ויש לתת לו את המקום כשם שנותנים מקום למרכיבים האחרים בלימוד: פיתוח הערכים, המחשה, הפעלה, וכו'.
2. בחירת הפרטים – בכל יחידה ניתן לבחור פרטים רבים שבאמצעותם נתרגל מיומנות. חשוב להשתדל לבחור פרט משמעותי בלימוד, שהעיסוק בו הוא חוליה המסייעת להבנת התוכן המרכזי. גילוי 'חוליה' זו בדרך להבנת התוכן, יכולה להיות אתגר נעים וחוויתי לתלמידים. ובכלל, לימוד/גילוי עצמאי היא חוליה חשובה בשיעור, שיכולה להיות משמעותית וחוויתית מאד לתלמיד.
3. הקפדה על רמה מתאימה - תמיד נבחר להקנות מיומנות באמצעות משימה המתאימה לרמת התלמיד. מתן משימה מעבר לרמת התלמיד תלאה את התלמיד ותעכב את הלימוד. מתן משימה הנמוכה מרמת התלמיד איננה מפתחת יכולת.

שלבי ההקניה של מיומנות

מיומנות היא אופן חשיבה, מעין "מפתח", שבאמצעות השימוש בו מצליח התלמיד להפוך מ"אינו יודע" ל"יודע" על ידי התנסות, תהיה והסקה עצמאית, ומבלי שהמורה גילה לו את התשובה. על מנת לזמן לתלמיד עיסוק במיומנות על המורה להקפיד כי התלמיד ניצב בעצמו בפני השאלה. הקניית מיומנות היא תהליך הדרגתי. בשלב הראשון המורה מקנה את הבסיס על ידי תיאור והגדרה של המיומנות, ובאמצעות הדגמה של השימוש במיומנות תוך כדי הלימוד. לאחר מכן מתחיל את התהליך האקטיבי ברכישת המיומנות. השלב האקטיבי מורכב מלמידה ומהתנסות, ולאחר מכן המשגה. בשלב זה על המורה להימנע מלומר לתלמיד את התוכן, אלא לכוון את התלמיד בדרכו לגילוי עצמאי של התשובה – ביאור המילה, הגדרת הנושא או מרכיבי השוואה. על המורה לתת לתלמיד לשהות בשלב בו הוא מנסה להגיע לתשובה בכוחות עצמו. מטלת מיומנות איננה צריכה להיות ארוכה. היא יכולה להיות שאלה קצרה מאד בתוך שיעור (לדוגמה: "מה לדעתכם פירוש המילה הזו?" "איפה לדעתכם נגמר הנושא שלנו?") או משימה קצרה במחברת.

הכוונה – בהתמודדות עם המטלה התלמיד מעלה שיקולי דעת, ואפשרויות שונות – נכונות, חלקיות או שגויות. המורה יכול להכווין את התלמיד ולסייע לו כיצד יוכל לגלות את התשובה – הסבת תשומת הלב לפרטים מסוימים, מיקוד התלמיד, וחיידוד דרכים להגעה לתשובה הנכונה.

המשגה – כיצד גילינו את התשובה? נגדיר זאת בקצרה על מנת שנוכל להשתמש באותה הדרך בפעם הבאה כאשר ניתקל בדבר דומה (דוגמאות: 'שמנו לב לפסוק פתיחה וסיום וכך הבנו מה הנושא', 'השתמשנו במילים בעלות אותו השורש כדי לבאר מילה', 'הצבנו קריטריונים להשוואה, מצאנו כמה הבדלים, וכך הבנו דבר חשוב' וכדו').

פרק ב – הקניית מיומנות בכיתה ג

1. איתור פרטים

"..שיהיו דברי תורה מחודדים בפיק
שאם ישאל לך אדם דבר אל תגמגם ותאמר לו
אלא אמור לו מיד.
שנאמר "אמור לחכמה אחותי את"
ואומר: קשרם על אצבעותיך כתבם על לוח לבך.."

(בבלי, קידושין ל-ל:)

הקדמה

לימוד התורה כולו מבוסס על הכוונת התלמיד לעיון וללימוד מתוך הפסוקים. באופן זה התלמיד הוא שותף פעיל בלימוד, והספר משמש לו מקור חי ממנו נובע הלימוד והשיח בשיעור. כאשר המורה איננו רק מספר את התוכן לתלמידים, אלא גם מכונן את התלמידים לעיין בפסוקים, לאתר פרטים, לציין או לצטט מקורות, אזי הוא קושר את הלימוד אל הכתוב, ואת התלמיד אל הספר - "לא ימוש ספר התורה הזה מפיק והגית בו יומם ולילה". בנוסף, התבוננות ממוקדת בפרטים תוך כדי הלימוד היא מטלה פשוטה המסייעת בשילוב התלמידים בשיעור.

המיומנות של איתור פרטים מתפתחת כאשר המורה נמנע מלומר, או להסביר, פרטים מסוימים בשיעור ומבקש מהתלמיד לאתר בעצמו את הפרטים, מתוך הפסוקים.

המיומנות בנויה משלושה מרכיבים:

▪ איתור הפרטים - קליטת הידע

ושני דרכים לביטוי הידע:

▪ ציטוט המקור

▪ שכתוב בלשון התלמיד

לאורך שנת הלימודים בכיתה ג נקדיש תשומת לב תוך כדי הלימוד להקניה ותרגול של יכולת איתור הפרטים, בדגש על ציטוט, ולאור העקרונות שהבאנו לעיל בפרק המבוא.

הקניית מיומנות היא תהליך הדרגתי.

בשלב ראשון המורה מקנה את המיומנות, ומדגים. נקדיש חלק מהשיעור לשיחה על איתור פרטים באופן עצמאי, על היותו של הילד לומד ישיר מהספר.

בשלב זה נבקש מהתלמידים לאתר פרט מתוך פסוק אחד, או מתוך מספר פרטים בודדים, כאשר מסגרת הפסוק מבוארת ע"י המורה. הפרט המבוקש יהיה נקודתי ובד"כ יתייחס לשמות אנשים, מקומות, עצמים וכדו'.

התשובה צריכה להיות באורך של מילה אחת או שתיים.

בשלב שני בדומה לשלב הקודם, המורה מבאר את מסגרת היחידה, אולם בשלב זה יחידת הפסוקים רחבה יותר. התלמידים יידרשו לאתר פרטים מתוך פרשיה ובה כמה פסוקים (4-7 פסוקים).

בשלב זה הפרטים שאותם צריך לאתר הם פחות נקודתיים (כגון: תיאור פעולה, או מעשה לאחר קריאת פסוק שלם או שנים, או סיבת דבר המפורשת בלשון הכתוב וכיו"ב).

בשלב זה נסביר לתלמידים מהו ציטוט (לשון הכתוב), לעומת כתיבה בלשונו (שכתוב) ונתרגל את הילדים בשתי התצורות [בעיקר בציטוט בשלב זה].

ציטוט:

במהלך דיון ער בשיעור תנ"ך, מורה טוב ישאל את תלמידיו "היכן אתה רואה את דבריך בפסוקים?" "מנין לך?" "על מה התבססת?"

לב ליבו של שיעור תנ"ך הוא, שהדיון מתקיים בזיקה לפסוקים ובנסיון להבינם וללמוד מהם. מיומנות זו מתחילה כבר בגיל צעיר, כאשר אנו מכוונים את התלמידים לקשור את דבריהם למילים ספציפיות מהפסוקים ולציין אותם כבסיס לתשובתם או לדעתם. בפרשות הלכתיות (עשרת הדברות, פרשת משפטים) ישנה חשיבות מיוחדת למונח "מקור", משום שההלכה נלמדת ממקור מדויק.

שכתוב:

בשכתוב פסוק ("כתוב בלשונך") על התלמיד לכתוב את המילים מהפסוק בשפה הברורה לו. כתיבת התוכן בלשון התלמיד מייצגת, לרוב, את מידת הבנתו את הפסוק. כך נדע כי התלמיד הבין את המילים, או את המשמעות. בדרך כלל נשתמש בפעולה זו לאחר שהמורה הסביר את התוכן, וכעת על התלמיד להסביר בלשונו.

השלב השלישי אינו מתבצע בכיתה ג, אלא רק לקראת כיתה ה. בשלב זה המורה כבר יכול להציג הצגה כללית בלבד של מסגרת הפרשיה, ולתת לתלמידים לאתר פרטים מתוך יחידת הפסוקים. נדגיש כי בכל מקרה אין מצופה מתלמיד בבית ספר יסודי לקרוא ולהבין מכלול של פרק בעצמו, אלא רק לאתר ולדלות פרטים מסוימים בהתאם להכוונת המורה.

דוגמה לשלב א:

"ותַרְדּוּ בַת פְּרָעָה לְרַחֵץ עַל הַיָּאֵר וְנִעְרְתָּהּ הַלֵּלֶת עַל יַד הַיָּאֵר וַתִּרְא אֶת הַתְּבָה בְּתוֹךְ הַסּוּף וַתִּשְׁלַח אֶת אֶמְתָּה וַתִּקְחָהּ: וַתִּפְתַּח וַתִּרְאָהּ: אֶת הַיֶּלֶד וְהִנֵּה נֹעַר בְּכֶה וַתִּחַמַּל עָלָיו וַתֹּאמֶר מִיֶּלְדֵי הָעִבְרִים זֶה: וַתֹּאמֶר

אחתו אל בת פרעה האלף וקראתי לך אשה מינקת מן העברית ותינק לך את הילד: ותאמר לה בת פרעה לכי ותלך העלמה ותקרא את אם הילד: ותאמר לה בת פרעה היליכי את הילד הזה והינקהו לי ואני אתן את שכרך ותקח האשה הילד ותניקהו:

(שמות פרק ב, פס' ה-י)

לאחר שהמורה הסביר בע"פ את הפסוקים יתבקשו התלמידים:
היכן ראתה בת פרעה את התבה? בתוך הסוף.

מה הרגישה בת פרעה כאשר ראתה את הילד? 'ותחמל עליו', איתור הפרטים משולב במיומנות ביאור מילים, 'ותחמל' – מזכיר את המילה חמלה, ריחמה עליו.

דוגמאות לשלב ב:

"ויאמר ה' אל משה בא אל פרעה ואמרת אליו פה אמר ה' שלח את עמי ויעבדני: ואם מאן אתה לשלח הנה אנכי נגף את כל גבולך בצפרדעים: ושרץ היאר צפרדעים ועלו ובאו בבייתך ובחדר משכבך ועל מטתך ובבית עבדיך ובעמך ובתנוריך ובמשארותיך: ובכה ובעמך ובכל עבדיך ועלו הצפרדעים:

(שמות פרק י, פס' כו-כט)

לאחר שהמורה הסביר בע"פ את הפסוקים יתבקשו התלמידים:
לכתוב 2-3 מקומות שאליהם הגיעו הצפרדעים.

או:

"ויאמר פרעה אנכי אשלח אתכם וזבחתם לה' א-להיכם במדבר רק הרחק לא תרחיקו: ללכת העתירו בעדי" (שמות ט, כד)

צטט מתוך הפסוקים את שתי הבקשות שביקש פרעה ממשה בתמורה להסכמתו לשחררם?

או:

"ויאמר משה אלהם איש אל יותר ממנו עד בקר" (שמות טז, יט)

צטט את אזהרתו של משה בנוגע למן.

או:

'ויבא עמלק וילחם עם ישראל ברפידים: ויאמר משה אל יהושע בחר לנו אנשים וצא הלחם בעמלק מחר אנכי נצב על ראש הגבעה ומטה האלהים בידי: ויעש יהושע כאשר אמר לו משה להלחם בעמלק ומשה אהרן וחור עלו ראש הגבעה: והיה כאשר ירים משה ידו וגבר ישראל וכאשר יניח ידו וגבר עמלק: ויהי כבדים ויקחו אבן וישיתו תחתיו וישב עליה ואהרן וחור תמכו בידיו מזה אחד ומזה אחר ויהי ידיו אמונה עד בא השמש: ויחלש יהושע את עמלק ואת-עמו לפי חרב:

(שמות פרק יז, פס' ח-יג)

1. צטטו: מתי ינצחו בני ישראל? ' _____ ' ומתי יפסידו? ' _____ '
2. משה התעיף מלהחזיר את ידיו זמן ממושך (פס' יב). כתבו בלשונכם: כיצד הצליח להמשיך ולהחזיק את ידיו?

דוגמה לשלב ג - שאלות ברמת קושי גבוהה יותר (בעתיד)

כיתה ה:

בספר במדבר פרק יד, פסוקים א-י, בלימוד מעש המרגלים. מה היתה תלונת העם כנגד משה? כתבו בלשונכם. מה השיבו יהושע וכלב כנגד טענה זו? צטטו תשובתכם מן הכתוב.

כיתה ו:

ספר דברים פרק כ' - המורה מקדים ומסביר כי הפרק עוסק בהכנות ליציאה למלחמה. המורה יבקש מהתלמידים לציין מה הם דברי העידוד של הכהן אל העם ביציאה לקרב.

2. ביאורי מילים

"ואחפש היטב דקדוק כל מילה בכל מאוד

ואחר כן אפרשנה כפי אשר תשיג ידל"

(רבי אברהם אבן עזרא, הקדמה לפירוש התורה)

הקדמה

ביאור מילים חדשות, שאינן מוכרות, היא אחת המיומנויות המצויות והחשובות ביותר בלימוד. במהלך הלימוד וההוראה של הפסוקים אנו מפתחים את היכולת להתמודד עם מילים חדשות, ולהעמיק את ההבנה של המילים. זו היא גם דרך להרחיב את אוצר המילים והביטויים מלשון התנ"ך.

מעבר לתועלת שבהבנת הנלמד ישנו רווח נוסף, והוא: העשרת השפה העברית והכרות עם ביטויים ומטבעות לשון הלקוחים מן התנ"ך וקיימים בעברית בת ימינו.

יש להדגיש כי בכל שיעור ישנם מילים בלתי מוכרות שהמורה מבאר, כחלק מהסבר הפסוקים ובמסגרת הידע. זוהי איננה הקניית מיומנות. הקניית מיומנות מתבצעת כאשר המורה נותן לתלמיד לנסות ולפרש מילה חדשה בעצמו, בעוד המורה מכונן ומתווך במידת הצורך. עיסוק שכזה בביאור מילים יכול להתבצע באמצעות מילה-שתיים בשיעור. המורה יבחר במילה/ביטוי מרכזיים במהלך הלמידה של התוכן. (בשיח עם התלמידים נעדיף את הביטוי "מילים חדשות" ולא "מילים קשות")

השלבים

במהלך שנות הלימוד בכיתות היסודי עולה רמת הקושי של המילים החדשות אותן רוכש התלמיד: בשלבים הראשונים (כיתות ב-ג) נבחר מילה חדשה הקרובה לעברית מדוברת, המוכרת לתלמיד. רק בהמשך (כיתה ד), נוכל לבחור גם מילים נדירות יותר, השימושיות בשפה ממשלב לשוני גבוה (שפה ספרותית).
הערה: יש לשים לב לסביבת המילים בפסוק שבה נמצאת המילה החדשה, שהרי גם ההקשר קובע את דרגת הקושי. קל יותר לפענח מילה הנמצאת בפסוק ששאר המילים בו מוכרות, ממילה התלויה בהבנה של מילים קשות נוספות בפסוק.

כיצד נפענח מילים חדשות?

- א. על פי ההקשר של המילה בפסוק.
- ב. באמצעות הקשת המשמעות למילים אחרות מאותה משפחת מילים (שורש המילה).
- ג. באמצעות פסוקים שכבר נלמדו בעבר, או תקבולת בפסוק עצמו.
- ד. באמצעות עיון עצמאי בפירוש רש"י.

דוגמאות:

א. על פי ההקשר של המילה בפסוק.

"וַיִּקְרָא פְרָעָה לְמִשָּׁה וּלְאַהֲרֹן וַיֹּאמֶר **הַעֲתִירוּ** אֵלַי ה' וְיִסַּר הַצְּפָרְדָּעִים מִמֶּנִּי וּמֵעַמִּי" (שמות ה, ד)

ב. באמצעות משפחת מילים (שורש המילה).

"וַיַּעַשׂ ה' כֵּן וַיָּבֵא עָרֹב כְּבֹד בֵּיתָהּ פְרָעָה וּבֵית עֶבְדָּיו וּבְכָל אֶרֶץ מִצְרַיִם **תִּשְׁחַת** הָאֶרֶץ מִפְּנֵי הָעֶרֶב" (שמות ה, כ)

המילה "תשחת" תתבאר ממשפחת המילים "השחית"/"בל תשחית" המוכרות לתלמיד בשפה מדוברת.

ג. באמצעות תקבולת בין פסוקים, או מפסוקים וממקורות שכבר נלמדו בעבר

מקורות שנלמדו בעבר :

" וְהִדְגָה אֲשֶׁר בִּיאֵר תְּמוֹת וּבְאֵשׁ הִיאֵר וְנִלְאוּ מִצְרַיִם לְשִׁתּוֹת מִיָּם מִן הַיָּאֵר" (שמות י, יח)

יילמד ממה שלמדנו לפני שני פרקים:

"יֵרָא ה' עֲלֵיכֶם וַיִּשְׁפֹּט אֲשֶׁר הַבְּאֲשָׁתָם אֵת רִיחֲנוּ בְעֵינֵי פְרָעָה וּבְעֵינֵי עֶבְדָּיו.." (שמות ה, כא)

המורה ישאל בתחילת את התלמידים מה פירוש המילה ובאש וכאשר לא ידעו יציג להם המורה את פסוק כ"א שילמדו להעזר בידע קודם.

תקבולת (רמת קושי מורכבת) - שמות טו, טו :

"אֲזַ נְבָהְלוּ **אֱלוֹפִי** אָדוֹם **אֵילֵי** מוֹאָב יֵאֲחַזְמוּ רַעַד"

"אילי" מואב מקביל ל"אלופי" אדום. שניהם במשמעות של מנהיגי העם.

באמצעות עיון בפירוש רש"י

דרך רווחת לביאור מילה חדשה היא העיון בדברי המפרשים, ובעיקר רש"י. המורה מפנה את התלמידים לפירוש ועל ידי כך מתבאר המובן של המילה החדשה.

בלימוד בבית הספר ביסודי אנו משתמשים בדרך זו החל מכיתה ד. במסמך זה התמקדנו במיומנות בו התלמיד מנסה לבאר בצורה עצמאית, אולם ברור כי ביאור מילה נעשה פעמים רבות גם על ידי שימוש ברש"י (ובשליבים מתקדמים יותר גם באמצעות מפרשים אחרים).

ברשימת 'דיבורי המתחיל' בתכנית הלימודים ניתן למצוא 'דיבורי המתחיל' בהם רש"י מבאר מילה מרכזית בפרשה.

לדוגמה:

" **וְהִפְלִיתִי** בַּיּוֹם הַהוּא אֶת אֶרֶץ גִּשׁוֹן " **רש"י:** **והפרשתי** [והבדלתי]

" **פֶּסַח** הוא לה'... וְרֵאִיתִי אֶת הַדָּם וּפִסַּחְתִּי עֲלֵכֶם " **רש"י:** הקרבן הוא קרוי פסח על שם **הדילוג והפסיחה** **שהקב"ה מדלג** בתי ישראל מבין בתי מצרים **וקופץ** ממצרי למצרי וישראל אמצעי נמלט

תשומת לב לתופעות בלשון התורה

עניין נוסף בהקניית המיומנות הוא הפנית תשומת הלב של התלמיד למספר תופעות בלשון התורה:

לדוגמה:

מילים בעלות משמעות שונה משפת היום-יום

בשפת התורה יש מילים שמשמעותן שונה בהשוואה לשפה המדוברת כיום. כאשר נגיע למילים כאלו ונבאר אותן, ננצל זאת כדי להסביר תופעה זו לתלמידים, ולהרגיל אותם לשים לב לכך.

לדוגמה:

"דַּבְּרוּ אֶל כָּל עַדְתֵּי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר בְּעֶשֶׂר לַחֹדֶשׁ הַזֶּה וַיִּקְחוּ לָהֶם אִישׁ שָׂה לְבֵית אֲבֹתָהּ שָׂה לְבֵית (שמות יב, ג פירושו - משפחה).

או:

אם **חבל תקבל** שלמת רַעַף עַד בֹּא הַשֶּׁמֶשׁ תִּשְׁיָבֶנּוּ לֹ" (שמות כב, כד ופירושו – נטילת משכון)

הכרת של ביטויים וצירופי לשון

ישנם מילים, או צירופי לשון, שאין צורך לבאר אותם מילולית אלא במשמעות הכוללת של הביטוי, ללא ניתוח והסבר של המילים בנפרד. כאשר אנו נתקלים בדוגמה כזו, ננצל זאת על מנת להקנות לתלמידים את ההכרה ואת תשומת הלב לכך שזוהי תופעה חוזרת. בלשון התורה ישנם ביטויים שאינם מתבארות באמצעות פירוש מילולי ישיר.

לדוגמה:

"אתם ראיתם אֲשֶׁר עָשִׂיתִי לַמִּצְרַיִם וְאִשָּׁא אֶתְכֶם עַל כַּנְפֵי נְשָׂרִים וְאָבֵא אֶתְכֶם אֵלַי" (שמות יט, ד)

או:

"ואמר אעלה אתכם מעני מצרים... אֶל אֶרֶץ זָבַת חֶלֶב וְדָבָשׁ" (שמות ג, יז)

מילים מורכבות/מחוברות

התורה משתמשת במילים ובכינויים חבורים, כך שבמילה אחת "מסתתרות" לפעמים שתי מילים ואפילו שלש. המורה יסביר מספר מקומות (בלבד) במשך השנה בכדי לוודא כי התלמידים מבינים את הצורות הללו. לדוגמה:

תְּשַׁלְּכֶהוּ = אתן תשליכו אותו

שמות א': "היאָרָה תְּשַׁלְּכֶהוּ"

3. הקריאה המדויקת [מיומנות ממשיכה מכיתה ב']

הקדמה

מסורת ישראל היא ללמד את הילדים לקרוא בתורה בצורה מדויקת. אינה דומה הקריאה בתורה לאף קריאה אחרת, שהרי לכל אות ותג שבתורה יש משמעות. הדיוק בקריאה מתחיל בהקניית הגירסה בגיל צעיר, ומי שמרגיל את התלמידים בכך הם המורים בבתי הספר. הקריאה בתורה היא מצוה שבציבור, והחל מגיל החיוב במצוות נדרש כל יהודי מישראל לקרוא בפסוקים ובסידור, ביחיד ובפומבי. ההרגל נרכש על ידי קריאה נכונה מתוך הספר, בצורה עקבית, ומתוך תשומת לב. התפתחות הקריאה המדויקת נעשית במקביל להתפתחות הבנת הנקרא. הקורא המתחיל אינו מסוגל לפסק ולקרוא באינטונציה מתאימה. מי שמרגיל בקריאה הנכונה הוא המורה – בקריאתו שלו (שאחריה חוזרים הילדים), בהפניית תשומת לב לדיוק בניקוד או לצורות מיוחדות, וכן במתן משוב לקריאת התלמידים. בכיתה ג' ישנה חשיבות יתרה לשמר את ההרגל הקריאה בשיעורי תורה תוך תשומת לב לניקוד.

אנו מקפידים על קריאה נכונה:

- **בדיוק בעיצורים ובתנועות** על פי הניקוד
- **בהטעמה** - מלעיל/ מלרע; מפיק
- **בפיסוק** על פי התוכן והטעמים המפסיקים העיקריים
- **בהנגנה** אינטונציה

הרחבה במיומנות הקריאה תמצאו במסמך המיומנויות בפרק הראשון 'קריאה מדויקת מוטעמת ומונגנת'.